

Abstrakt

Čtvrtá republika nesplnila očekávání, která do ní Francouzi zpočátku vkládali. Instituční systém, založený na dominanci politických stran, nebyl schopen zajistit ani vnitřní stabilitu, ani návrat Francie do velmocenského postavení. Slabost francouzských vlád a jejich neschopnost řešit palčivé problémy vnitřní i zahraniční politiky vyústily na jaře 1959 v pád IV. republiky a vznik zcela nového politického systému, jenž měl Francii navrátit její velikost (*grandeur*) a nezávislost.

První desetiletí V. republiky, bytostně spjaté s osobou prezidenta Charlese de Gaulla, bylo výrazně poznamenáno válkou v Alžíru, jejíž vliv byl patrný ve všech oblastech politického života země. Až Evianské dohody z března 1962 otevřely de Gaullovi cestu k realizaci vlastních představ o podobě francouzské zahraniční politiky, včetně její větší otevřenosti vůči Sovětskému svazu a jeho satelitům.

Československo-francouzské diplomatické a kulturní vztahy ve sledovaném období let 1948 až 1968 do značné míry korespondují s vývojem mezinárodněpolitické situace, střídavým zostřováním a uvolňováním mezinárodního napětí a odrážejí i změny ve vnitřní politice obou zemí. Československá zahraniční politika byla od roku 1948 plně pod kuratelou Moskvy, což se přirozeně projevilo ve formulaci cílů zahraniční politiky československého státu vůči kapitalistickým zemím, včetně Francie. Základní konceptualizace československé zahraniční politiky nicméně vznikla až ve druhé polovině 50. let, kdy uvolnění vztahů mezi Východem a Západem umožnilo nový rozkvět styků mezi státy z opačných stran železné opony. Po několikaletém umrtvení vzájemných styků, následujícím po uzavření francouzského generálního konzulátu v Bratislavě a zásahu československých úřadů proti francouzským kulturním institucím v ČSR na jaře 1951, tak Československo a Francie začaly postupně obnovovat vzájemné kontakty v politické i kulturní rovině.

Slibně se rozvíjející vzájemné styky narušila na jaře 1959 diplomatická roztržka, související se zadržením nákladu zbraní z československé obchodní lodi Lidice, která na několik let negativně ovlivnila atmosféru vzájemných styků a zkomplikovala řešení řady otevřených finančních a obchodních otázek. Až ukončení války v Alžíru v březnu 1962 otevřelo cestu k postupnému narovnání československo-francouzských vztahů, jež svůj pomyslný vrchol zaznamenaly po roce 1964 s rozvojem pravidelných návštěv na vládní úrovni.

Prolínání politických vztahů s kulturní diplomacií je společným rysem zahraniční politiky obou sledovaných států. Obě strany měly zájem na šíření své kultury a propagaci vlastní země v cizině, propagační hledisko proto tvořilo jeden z klíčových bodů směrnic a zásad rozvoje styků Československa s kapitalistickým zahraničím. Také kulturní styky byly závislé na celkové politické situaci a úrovni vzájemných vztahů, takže není divu, že jejich největší rozvoj zaznamenáváme až v druhé polovině 60. let, kdy byla po více než 15-ti letech faktického bezesmluvního vztahu obnovena oficiální kulturní výměna na základě kulturních protokolů a nové kulturní dohody.

Nadstandardní vztahy mezi komunistickými stranami obou zemí pak dávají vzájemným stykům ve sledovaném období další – neoficiální - rozměr, jenž dokresluje bohatou spolupráci obou států ve všech sledovaných oblastech, již násilně přerušila až sovětská invaze do Československa v srpnu 1968.